Csihák György (Zürich):
Élünk

Tempora mutantur,
nos et mutamur in illis

Miután a magyar nyelvészek az elmúlt – úgy száz évben – megfeledkeztek saját dolgukról – amit a mai köznyelv nap-mint-nap bizonyít – kénytelen vagyok dolgozatom tárgyát magam lefordítani. Az *intelligencia* szót nem tudom, de a másik szót mesterséges-nek írom. Tehát tárgyam a „*mesterséges intelligencia*". Na és ennek mi a kapcsolata az élet-hez? – Hát ez a *jövő*. Vagyis: az ÉLET.

Lefordítani az intelligencia szót nem lehet. Idegen szavak szótára: értelem, ész, műveltség, egyéni kultúra. Egy szóval? – nem tudom. Hagyom az idegen szót. Mert a mesterséges intelligencia a *robot*ok tulajdonsága és akkor ebből mit tud a *robot*? – ami tulajdonsága, hogy *engem,* fog az *ÉLET-ben helyettesíteni*. A *robot*ban pedig csak az van, amit bele*kódolnak*. Már megint két idegen szó. Van bennem például keresztény szellem, törvénytisztelet, hazaszeretet és még sorolhatnám. Ugyan lesz-e ilyesmi a robotban is? Van-e ilyesmi abban, aki a robotot *programozza*? Még egy idegen szó, ráadásul egy -em-el. Ez jön a komputertől, ami ugyan számítógép, noha ő már régen nem CSAK számító gép. Mi a neve? A számítógép egész munkamenetéből csak három szó van magyarul kitalálva: maga a számítógép, az egér és a kukac. A többi idegen szó. A robotnak erről fogalma sincs. Hanem tudja-e a robot, hogy mi az a „bibliai emberkép"?

Az emberek körében eléggé elterjedt, hogy a magyar nyelv igen ügyes, jólfejlett. Például igen könnyen lehet a rengeteg szógyökből számtalan új szót képezni, mert ehhez jön a végződések és a toldalékok gazdagsága. Aki ezt a nyelvet megtanulta, az igen ügyesen tudja használni. Az után így van az, hogy ha nincs legalább ilyen fejlett nyelvtudományos életünk, akkor ki-ki a maga módján nyelvújít. Ebből adódik, hogy a feleségemmel este a híreket hallgatjuk, és sokszor nem értjük, ha már nem Arany János nyelvén szólnak hozzánk. Milyen nyelven beszél ez a robot? Tudja ez a robot, mi az a „nemzeti önrendelkezés"?

Néhány érdekes mondat, a robottal foglalkozó szakirodalomból.

„...életünk minden területére behatoló fejlemény természetesen számos új, lélegzetelállító lehetőséget kínál, de számos kockázatot és veszélyt is rejt magában." „Egyszerre lehet áldás és átok is." „Kerülnünk kell olyan szélsőségeket, amelyek a technológiai fejlődést apokaliptikus látomások kereteibe helyezik. Így a démonizálás pátoszát, miszerint az egész MI rossz. Ugyanígy a haladás totalitárius-technikai ideológiáját, ami egyeseknél már az emberisten mítoszába torkollik. A 'mesterséges intelligenciával' (AI) kapcsolatos kérdéseket inkább intenzíven, és széleskörűen szükséges megvitatnunk, mielőtt elhamarkodott és differenciálatlan értékeléseket, véleményt alkotnánk és terjesztenénk." „A digitalizáció és a technológiai változás megváltoztatja körülményeinket." „Emlékszünk még, milyen volt, amikor nem volt okos telefon?"

Igaz, kezdjük az elején. Kezdjük nálunk az *élet* változását ott, ahol *elveszítettük nemzeti önrendelkezésünket*, 1944. március 19-én, amikor a Harmadik Birodalom katonai erői *megszállták hazánkat*. A Kárpát-medencei magyar állam történetében először, az ország egész területén elveszett nemzeti önrendelkezésünk – hosszú időre. Következett a másik diktatúra által történt megszállásunk 1991-ig, amikor országunkat elhagyta az utolsó szovjet katona.

Abban az időben (a bolsevista megszálásunk alatt) történt, hogy miniszteri rangú személy nekem azt mondta, hogy majd telefonálnak nekem. Azt nem lehet – mondtam – mert nincs telefonom. Már többször kérvényeztem, de mindig elutasítottak. Legközelebb majd szóljon nekem – mondta ő. Kérvényeztem, szóltam, megkaptam. Nem zsebtelefont, hanem egy derék rendes vezetékest. Akkoriban ez egy ilyen *kegy* volt.

Egy másik ilyen *kegy* volt, a *külföldre való utazás*. Kezdetben kérni kellett egy betétlapot a személyi igazolványba és azzal lehetett utazni Csehszlovákiába, de csak akkor, ha jóváhagyta a

tömbmegbízott (aki többnyire valamely környékbeli ház mestere volt) és természetesen a munkahely. Az *élet* pedig ment tovább, a maga útján. Nem írom le, bő nyomtatott irodalma van, érdemes elolvasni.

Ezt követte egy nagyobb szabású esemény, az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc, amit akkoriban csak ellenforradalomnak volt szabad nevezni, és amit szintén levertek – mint a többi szabadságharcunkat is – ezúttal számos akkori nagyhatalom összefogásával. Lelkiismeretüket azzal igyekeztek megnyugtatni, hogy az innen – élete kockáztatásával – elmenekült mintegy egymillió magyart, szinte mindenütt nagy csinnadrattával fogadták.

Szabad legyen megjegyeznem, hogy az eseményt nyomtatásban egy Svájcban élő barátom nevezte először *forradalomnak*, és ugyanígy én neveztem először *szabadságharcnak*. Ez utóbbihoz hozzátettem, hogy ez volt az egyetlen *háború* két szocialista ország között és háborúban egyedül mi legyőztük a Szovjetunió Vörös Hadseregét. Később, azért volt a világban néhány ember, aki hasonlóan nyilatkozott, még Nobel-díjas is – de az ő hangjuk is halk volt és azóta józerével feledésbe is merült.

Minden esetre, ennek köszönhetően, a múlt század nyolcvanas éveire Hazánk a térség gazdaságilag legfejlettebb állama lett. Megszűnt a háború után bevezetett jegyrendszer, a földművesek kaphattak kis földet saját megművelésre, minekutána lett elég élelmiszer, sőt még a külkereskedelmi mérlegünket is egyensúlyba hozták, ezek a kisáru termelők. Ezeket a dolgokat sem írom le, bő irodalma van, több nyelven – érdemes olvasgatni. Egy dolgot azért érdemes megemlíteni. Abban az időben divat lett emlegetni, hogy az egésznek egyetlen eredménye, hogy újra lett déli harangszó. Ez is igaz, de az is, hogy a rendszer újjászervezői egy dologról megfeledkeztek: a forradalom ugyanis végleg eltörölte a mezőgazdaságban a *kötelező beszolgáltatási rendszert*, aminek utóbb messzemenő következményei lettek.

Közben nálunk megint történt valami, amire ismét érdemes kitérni: kialakult nálunk 1968. január elsejével, az új gazdaságirányítási rendszer, köznyelven az *új mechanizmus*. Erről sem kívánok itt sok szót szaporítani, mert ennek is van gazdag irodalma, ezt is érdemes lenne olvasgatni. Előkészítésében és bevezetésében magam is részt vettem – valahol a harmadik, vagy negyedik sorban. Szellemi atyjával sorra jártuk a „szocialista" országokat, elmagyarázandó, hogy amit csinálunk az nem gyaur kutyaság. *Előkészítésében* annyi volt a részem, hogy több olyan dolgozatom volt olvasható – sajnos főleg titkosan – amelyben a fennálló *gazdasági* rendszer működését vizsgáltam és bíráltam. Ilyen volt a doktori értekezésem is, amit a hivatal szintén titkosnak minősített. Egyetemi bírálója alul minősítette, mert csak 136 oldal, ami az egyetem szerint a tudományhoz kevés. (Azóta kaptam onnan már arany diplomát is.) Az egyetemen kívüli másik bírálója, a tárgyban illetékes külkereskedelmi vállalat vezérigazgatója, azonnal magához kéretett és felajánlotta vállalatánál a közgazdasági osztály vezetését – amit köszönettel elutasítottam.

Az új gazdaságirányítási rendszer *bevezetésében* már a második, vagy harmadik sorban vettem részt, ami azt is eredményezte, hogy néhány év után történt leverését követően az országból elmenekültem. Minden esetre, ennek a rendszernek a bevezetése eredményezte, hogy *a bolsevizmus világméretű uralma megbukott,* és a múlt század nyolcvanas évei végére *megérett a helyzet*.

Hazánkban ugyanis befejeződött, amit *forradalomnak* nevezünk. Mert az nem forradalom, hogy emberek az utcára vonulnak, kiabálnak, ablakokat bevernek, összeütköznek valami fegyveres erőkkel. Az ilyesmi világszerte szinte naponta történik – mégsem nevezik forradalomnak. Forradalom az, amikor *megjelennek és meg is valósulnak társadalmi változást előidéző történelmi követelmények.* Ilyenek nálunk is megjelentek 1956-ban, de mivel az ország meg volt szállva, itt az ilyesmi elhúzódott. A gazdasági követelések megvalósultak az 1968-as reformok bevezetésével, de azt is leverték a megszállók. A társadalmi változást csak a 1980-as évek vége hozta meg, *miáltal az elhúzódó forradalmunk akkorra befejeződött.*

Természetes, hogy a *helyzetet* az ÉLETben több minden érlelte. Az Észak-amerikai Egyesült Államoknak (USA) olyan elnöke lett – akit szerettek csak filmszínésznek nevezni – aki viszont kitűnő elődje, John Fitzgerald Kennedy, méltó utódja volt – és az utókor az USA egyik legkiválóbb elnökének tartja – furcsa egyességet kezdeményezett a Szovjetunió akkori legfőbb vezetőjével. A dolog egyik

érdekessége, hogy tárgyalásaikat mindkettőjük titkos szolgálata lehallgatta. Ezért a végső megállapodás az USA egyik hadihajóján született, a Földközi-tenger közepén.

Ezután következett az, aminek nálunk máig nincs egyetemlegesen elfogadott neve – én fordulatnak nevezem. Végrehajtása amúgy magyarosan történt, következésképpen sokan nem ismerik el – hogy történt is valami, a múlt század nyolcvanas évei végén. Lehet mára mindenki zsebében akár két telefon is, világraszóló útlevél, amivel lehet utazni – ha az embernek van elég pénze – de mégis nem, és nem. Na, és mi van a nemzeti önállósággal? *Közben beléptünk az Európai Unióba és onnan dirigálnak bennünket, valami irodisták.*

És akkor jött a *robot*. Nem úgy pillanatok alatt, hanem szépen lassan. Sokfelé nevelgették, alakították és ma már Budapesten van olyan vendéglő, ahol kiszolgál. Állítólag tud gondolkodni, mérlegelni, véleményt alkotni. A Google „AlphaGo" szoftvere legyőzte az előző kínai fejlesztésű Go játék világbajnokát, Lee Sedolt – 4:1-re verte. Ismét néhány sor a világirodalmából.

„Kis digitális csoda, és mindennapi használata természetesen megváltoztatta életünket. 2007-ben (az Apple első iPhone-jának évében) szinte senki sem tudta, mi az a 'szelfi', és nagyon kevesen használták a 'Facebook' (2004-ben alapították), vagy a 'Twitter' alkalmazást. A 'WhatsApp'-ra (2009) és az 'Instagramra' (2010) még csak gondolni sem lehetett. XVI. Benedek pápává választásáról 2005-ben még teljesen normális volt, hogy hagyományos úton kaptuk meg a fotókat. Ferenc pápa megválasztása óta (2013) már a római katolikus egyház feje is egyre gyakrabban 'szelfizik'…"

„Több mint négymilliárd ember, több mint a világ népességének fele minden nap használja az internetet. Egyedül a Google több mint 3,29 milliárd keresést regisztrált három évvel ezelőtt, és világszerte több mint egymillió szervere van. A világ összes okos telefonjának 80%-a is vele fut az 'Android' operációs rendszeren. Az interneten a Google-nak szinte monopolhelyzete van. Teljesen megváltoztatta az életünket."

„Mi az a 'mesterséges intelligencia' (AI) és mire alkalmazható? A Wikipedián azt olvassuk, hogy ez részterülete a számítástechnikának, 'amely az intelligens viselkedés és a gépi tanulás automatizálásával foglalkozik.' A kifejezést nem lehet egyértelműen meghatározni, amennyiben már az 'intelligencia' pontos meghatározása is hiányzik. Ennek ellenére széles körben, mindenekelőtt, a kutatás-fejlesztésben alkalmazzák". „Az angol 'smart' jelző, ami az okos telefonunkban található, bár inkább csak átvitt értelemben, de 'okosnak' és 'intelligensnek' jelöli a mobilt. De azonnal felismerjük: okosnak és intelligensnek lenni valójában egyáltalán nem azt jelenti, hogy ez magának az eszköznek vagy a gépnek a tulajdonsága, hanem sokkal inkább azt, hogy ez a *zseniális emberi-mérnöki tevékenység tükre.* Segítségével képesek vagyunk arra, hogy bizonyos feladatokat sokkal jobban, hatékonyabban és ezért intelligensebben oldjunk meg." „Az *intelligenciáról* a szó eredeti értelmében csak az embernél, mint teremtménynél beszélhetünk. De a *mesterséges intelligenciának* nyilvánvalóan nincs biológiai alapja, nincs önálló élete. Következésképpen nincs tudása a világról, nincsenek érzések benne és nincs reflektív tudata, öntudata. Ebből a szempontból a mesterséges intelligencia kifejezést egyszerre képletesen és szó szerint kell értenünk." Hanem: „Még a modern AI-alapú rendszerek sem rendelkeznek emberi tulajdonságokkal, hanem csak utánozzák, vagy szükség esetén szimulálják ezeket a tulajdonságokat." „A humanoid robotok, cyborgok és más, emberfeletti óriási számítógépek, amelyek a jövőben esetleg önálló öntudatra tesznek szert, felsőbbrendű intelligenciájuk miatt veszélyt jelenthetnek saját teremtőjükre, nevezetesen az emberekre nézve." Elég. Fejezzük be. De csak ezeket az idézeteket.

Megint ott tartunk: ismerni lehet a veszélyeket, mégis bizonyosak lehetünk abban – hogy *ez így továbbmegy.* Mert ilyen az **ÉLET**. V*alahogy mindig megy tovább*. Eközben nyakunkon a „new reset", a világ „újra rendezési" terve, félelmetes, mindenre elszánt és képes erőkkel a háta mögött.

Kitalálták a felmelegedést – ami a Föld természetes élete. Volt már több ilyen, mindig a jégkorszakok után, ez a mostani is tart, úgy kilencezer éve. Tart addig, amig el nem kezdődik a lehűlés – és akkor jön majd ismét egy jégkorszak a Földön.

Létrejött a földkerekség számos országában a zöldek mozgalma, amely gyakran erőszakos módon igyekszik ebbe a folyamatba beavatkozni. Állításuk szerint ez a felmelegedés jórészt emberi

tevékenység eredménye – amiben részint igazuk is lehet. A mozgalomban megjelentek a „new reset” emberei, akik a mozgalmat az erőszak útjára vitték. Ezzel nemzetközileg létrejött a vörös, és a fekete után a zöldek diktatúrára hajlamos mozgalma. Ma Európában minden párt egy kicsit zöld is. Meghirdették a CO_2 mentes világot is. Mi emberek is ezt bocsájtjuk ki, miközben oxigént fogyasztunk. Az oxigént viszont a növények termelik CO_2-ből. Nem tudni pontosan, hogy ezt miként képzelik a jövőben?

Ennek megfelelően ellenségük mindennek, ami például elektromosságot termel és eközben CO_2 kibocsájtó. Ellenség minden égető erőmű, sőt az atomerőmű is – noha más okon. Az energia ellátást főleg „megújuló energiából” képzelik – noha azt még senki be nem bizonyította, hogy az energia meg tud újulni. A nap- és a szélenergia volna ez, így betelepítenék az ország felületét napelemekkel és mindenütt szélkereket állítanának. Az őket nem zavarja, hogy akkor nem maradna szabad földterület az országban és a szél sem fúj mindig.

Németországban például sikerült elérni, hogy majdnem az összes ilyen erőművet leállították, mire gyakran energiahiány lenne. A szükségletet Franciaországból és Csehországból veszik, ahol az eladható villamosenergiát atomerőművek adják. Oroszországból vennék a szükséges gázt, de azt zavarja a közben kitört háború, a tenger alatt lévő gázvezetéket meg felrobbantották. Valamely okból máig nem derült ki, hogy ki a tettes.

A háttérben meghúzódó erők pedig képesek előidézni bárhol és bármikor földrengést, aszályt vagy árvizet. És teszik is. Újabb tervük, hogy az északi sark fölött télen az eget erősen befedik felhővel, hogy a sark lassabban hűljön.

Előzőleg beoltották a – háromnegyed? – világot (minket is), ami miatt országokat hónapokra bezártak (minket is). Nálunk jelenti a Központi Statisztikai Hivatal, hogy a gyermekek háromnegyed része *egyszemélyes családban* nő fel. Ilyen lett az **ÉLET**.

Aki nem hiszi – járjon utána. Én megtettem.

Na de mi a helyzet nemzeti önrendelkezésünkkel?

Isten! Áld meg a magyart… Még *élünk*!

Zürich, 2023. július 23.